

הכנסת הוועדה לענייני ביקורת המדינה

מס' סימוכין: 2025-208703

סיכום דיון

מיום שני, ב' בטבת התשפ"ו, 22.12.2025, בנושא:

1. דוח מבקר המדינה על הניהול הממשלתי של התחום האזרחי במהלך מלחמת חרבות ברזל, דוח מיוחד 2025
2. החלטה על מינוי ועדת חקירה ממלכתית לפי סעיף 14(ב) לחוק מבקר המדינה בנושא הניהול הממשלתי של התחום האזרחי במהלך מלחמת חרבות ברזל - בקשה לדיון מחדש לפי סעיף 115 לתקנון הכנסת

חה"כ אלון שוסטר - יו"ר הוועדה – למרות דוחות מבקר רבים אשר בדקו את רמת המוכנות של העורף הישראלי למלחמות אשר קדמו לחרבות ברזל – לא השכילה ממשלת ישראל להיערך כראוי. למרות שהאיומים היו ידועים ומוכרים, תרחישי ייחוס נכתבו והוכנו בזמן אמת. לא עזרו גם דוחות והפקות לקחים אשר נכתבו אחרי מגפת הקורונה בהיבט ההיערכות האזרחית, הכלכלית והנפשית. ב-7 באוקטובר 2023 העורף הופקר.

דוח המבקר הנדון מציין ליקויים רבים בהתנהלות הממשלה בנושאי הטיפול בעורף על כלל ההיבטים, אולם הדברים החמורים ביותר בדו"ח מתייחסים לאחריותו והפעלת סמכותו של ראש הממשלה ומשרדו, לרבות מנכ"ל משרדו דאז, יוסי שלי, ואחריותם על מינוי גוף בעל סמכות ואחריות כוללת לניהול והובלת העורף בשעת חירום וגם על שר האוצר והדרג המקצועי. לא הוקם מערך אופרטיבי אשר אמור היה לספק מענה לכל הצרכים העולים. גם כאשר נכנסה הממשלה לפעולה - היא כשלה במתן מענים רבים בתחומי הסיוע הכספי, הדאגה למפונים, הטיפול בנפגעים וכל הנגזרות מכך.

בדיון הקודם נמסר ע"י משרד מבקר המדינה שההיערכות לחירום נחלשה במשך השנים בכל הקשור להפעלת משאבים וקבלת החלטות, והתפוצצה ב-7 באוקטובר. רח"ל דיווחה כי הוחלשה לאורך השנים במונחי ארגון, כ"א, תכניות ויכולות להנחות מערכת ממשלתית שלמה שנמצאת בתשתית התפקוד ביום המבחן. הניסיון להקים את המערכת עם שר שעומד בראשה – כשל גם כן. סגן ראש המל"ל העיד כי ראש הממשלה אמר שהוא לא רוצה לקחת אחריות ממשרדי הממשלה אלא לייצר מנגנון לצורך אירוע חירום ממלכתי. הוא החליט להוביל ולהתוות מדיניות בדומה לתקופת הקורונה שהתאפיינה בטיפול בפערים בתחום הסמכויות והאחריות של הגופים, וחיזוק מנגנונים של שגרה שפוגשת חירום. המלחמה האחרונה התאפיינה בפעולה מבוזרת של משרדי הממשלה, כל משרד פעל בתחומו עם תיאום לקוי מול משרדים אחרים.

כשלים נוספים שהוצגו נגעו לטיפול במפונים בעולמות החינוך, הבריאות, הטיפול בבתי המלון ועוד.

ניסיתי להזמין את ראש הממשלה ואת מנכ"לית המשרד בפועל לדיון. זומנו לדיון זה גם שר האוצר ומנכ"ל משרדו. זוהי הפעם השנייה בה הם מתעלמים מההזמנות ואינם מגיעים. קודמי בתפקיד, חה"כ מיקי לוי, קיים דיון ראשון בנושא בדיוק לפני חודשיים. לדיון זה היו 2 חלקים. החלק הראשון התייחס לתוכנו של דו"ח המבקר והחלק השני הפעיל את סעיף 14ב לחוק מבקר המדינה אשר מסמך את הוועדה לענייני ביקורת המדינה לקיים הצבעה על הקמתה של ועדת חקירה ממלכתית. חה"כ לוי הביא להצבעה את עניין הקמתה של ועדת החקירה ולאחריה, ביקש רביזיה.

מבקר המדינה פרסם עד כה 7 דוחות הנוגעים למלחמה בהיבט האזרחי: הטיפול בבריאות הנפש, הסדרת הסיוע לנפגעי פעולות איבה, הליכי השיקום של הנגב המערבי, הסיוע ליישובי הצפון ולעסקים קטנים בזמן מלחמה והדו"ח בו דנים היום על הניהול הממשלתי של התחום האזרחי.

הדיון מתקיים היום במקביל להתכנסותה של ועדת השרים לחקיקה שדנה בהצעת החוק של ח"כ קלנר להקמת ועדת חקירה ממלכתית-לאומית לאירועי טבח שמיני עצרת, הצעת חוק שמקודמת בתיאום עם ראש הממשלה ועל פי בקשתו למרות עמדת היועמ"שית לממשלה המתנגדת אליו. הקמת ועדת חקירה ממלכתית אמיתית, כפי שנקבע בחוק, תשרת את הציבור ולא את הפוליטיקה.

היא היתה כבר צריכה לקום לפני שנתיים. זו איננה שאלה פוליטית – זה חוב מוסרי למדינת ישראל, לביטחון שלנו, לעתיד ילדינו, ולזכר הנופלים והנרצחים. בנוסף לכך, ועדת שרים נוספת, בראשות ראש הממשלה, אמורה להתכנס בשעות אלו במטרה להעניק מנדט למינוי חברי ועדת החקירה הממלכתית-לאומית. לכן, אבקש בחלקו השני של הדיון לדון מחדש בבקשה זו לפי סעיף 115 לתקנון הכנסת ולהצביע על הקמתה של ועדת חקירה ממלכתית.

חה"כ מיכאל ביטון – יש לחקור את האסון האיום והנורא שהתרחש ב-7 באוקטובר 2023 ולהגיע למסקנות. יש 2 מחדלים: הראשון הוא ביטחוני והשני הוא אי הקמת ועדת חקירה ממלכתית. מפקדי השדה של צה"ל לקחו אחריות כמו גם מפקדים במטכ"ל. יגיע היום שראש הממשלה ייתן את הדין על התקופה הזו, ועדיף שיעשה זאת קודם.

חה"כ יעקב מרגי – יש להקים ועדת חקירה כמה שיותר מהר ועם עומק, אך יחד עם זאת לא ניתן להתעלם מהמשבר אמון בחברה הישראלית. על כל ועדה שתוקם חצי מהעם יחיה בתחושה שנושאים מסוימים לא נבדקו לעומק ומי שצריך לתת את הדין – לא נתן. יש לתת לרה"ל כלים וסמכויות.

חה"כ פנינה תמנו שטה – המנהיגות גורמת להתנגשות בין משפחות שכולות. אני פונה למשפחות שלא יפלו למלכודת הזו ושלא יריבו אחת עם השניה. מגיעה לעם ישראל להגיע לחקר האמת. הכאב של משפחה אחת אינו גדול יותר מהכאב של המשפחה השניה. מעל 15 שנה הממשלה הנוכחית קיימת בוורסיות כאלה ואחרות, ומעולם היא לא אמרה שחוק להקמת ועדת חקירה ממלכתית אינו תקין. אין מנוס, יש להקים עפ"י חוק ועדת חקירה ממלכתית. משמעות הצעת החוק של חה"כ קלנר היא שיתוק.

חה"כ אושר שקלים – מי שימצא אשם – ישלם את המחיר וישלם את הדין. איני רוצה שנגיע לסיטואציה שיעשה שימוש בוועדת חקירה לעניינים פוליטיים. אני מתרשם שהאשם מבחינת התומכים בוועדת חקירה ממלכתית הוא רה"מ ויש להוציאו מהחיים הפוליטיים. אין שום אמון במערכת המשפט כפי שהיא קיימת היום. יש להגיע למצב שכולם שותפים. אני תומך בוועדת חקירה שיש לה שיניים, ולכן הצעתי שבראש הוועדה יעמוד גיבור ישראלי אביגדור קהלני.

חה"כ בנימין גנץ – צריך לומר את האמת הפשוטה – חייבת לקום ועדת חקירה ממלכתית בלתי תלויה ועצמאית כפי שקובע החוק כיום כדי שתבדוק את המערכת המדינית, המערכת הצבאית והמערכת הממשלתית. איני בורח מאחריות ואני אשאל בוועדת החקירה במסגרת 3 תפקידי שכהנתי בהם: שר ביטחון, רמטכ"ל וחבר קבינט. בשנים האחרונות ניתן לצפות בדה-לגיטימציה על בית המשפט. אסור שהוועדה תעבוד על בסיס פוליטי. במסגרת החוק הקיים יש לממשלה השפעה והיא קובעת לוועדה את המנדט, כלומר הממשלה אינה משחררת אותה עד הסוף. הרכב הוועדה מייצג דיסציפלינות רבות והוא יכול לחקור גם את מערכת המשפט.

חה"כ מטי צרפתי הרכבי – האתגר שלנו במדינה דמוקרטית הוא למצוא את הדרך הנכונה תוך שמירה על איזונים ובלמים. במסגרת חוק ועדת חקירה ממלכתית הקיים – הממשלה קובעת את המנדט, ומערכת המשפט קובעת את הרכב הוועדה. כיום יש ניסיון שהאיזון יופר כאשר הממשלה רוצה לקבוע גם את הבודקים.

חה"כ שרון ניר – יש לעשות הכל כדי למנוע הקמת ועדת טיוח. בכל יום שעובר אנשים עושים תיאום עדויות וגרסאות. רק ועדת חקירה בלתי תלויה וללא משוא פנים – תיתן תשובות.

חה"כ איתן גינצבורג – החוק מאוד ברור – במקרים של אירוע בסדר גודל של 7 באוקטובר אין ספק שהיה ראוי להקים ועדת חקירה ממלכתית כפי שקובע החוק. הממשלה רוצה לפרק כל מוסד ממלכתי שקיים. עצם זה שלא נעשתה עד כה חקירה – מזוהם. יש אמון בבית המשפט ואם הוא נפגע – זה בגלל קמפיין מכוון.

חה"כ קארין אלהרר – לא תהיה מחילה לעולם לראש הממשלה על כך שהוא מנסה לפלג את המשפחות השכולות. יש מנגנון שקבוע בחוק, ואם לא תוקם ועדת חקירה ממלכתית בממשלה נוכחית, היא תקום בממשלה הבאה.

משרד ראש הממשלה – טל הלימי-ראש מטה מנכ"ל – פג תוקף מינוי מנכ"ל משרד ראש הממשלה, אין ממלא מקום. למשנה למנכ"ל אין שום נגיעה לנושא.

7 באוקטובר הוא אירוע חסר תקדים, שום תרחיש ייחוס לא הכין אותנו לאירוע בסדר גודל כזה. פונו 200 אלף איש מבתיהם וכ-3,000 נעדרים בשעות הראשונות למלחמה. במהלך המלחמה הממשלה התנהלה ככל יכולתה כדי לתת את הטיפול המיטבי למפונים ולאזרחי ישראל. דוח המבקר הוא חסר תשתית נורמטיבית מחייבת ותשתית עובדתית, ולכן אנו טוענים שמסקנות מבקר המדינה שגויות. לדוגמה – יש מסקנה חריפה כלפי יוסי שלי, מנכ"ל משרד רה"מ הקודם, שלא כינס את

פורום מנכ"לים. הפורום הוקם בשנת 1987 ע"י מזכיר הממשלה עפ"י החלטת ממשלה כדי לשמש פורום מיינץ. בשנת 1996 היתה החלטה נוספת שמחליפה את יו"ר הפורום ממזכיר הממשלה למנכ"ל משרד הממשלה. הפורום עבד ללא הפסקה וקיבל החלטות. למנכ"ל משרד רה"מ אין סמכות להורות למנכ"ל אחר לבצע משימות שבתחום אחריותו עפ"י חוק.

הקבינט החברתי כלכלי מיעט להתכנס אבל הפיק לקחים. כלל החלטות הממשלה התקבלו בישיבות ממשלה. ב- 3 חודשים הראשונים התקבלו 26 החלטות ממשלה. הפורום המיטבי לקבל החלטות הוא ע"י חברי הממשלה.

משרד מבקר המדינה – יובל חיו-מנהל חטיבה – הדוח עוסק בפרק זמן של 17 שנים לפני ה- 7 באוקטובר. הדוח מצביע על כך שלא נעשתה היערכות לחירום, לא יושמו החלטות ממשלה, הוחלשו גופי חירום והגענו למצב חלש ב- 7 באוקטובר. לאורך השנים פורסמו דוחות ביקורת על הנושא, אולם מדינת ישראל התרחקה מהיערכות נאותה לחירום. ב- 7 באוקטובר הממשלה מצאה את עצמה בונה את ההיערכות תוך כדי תנועה, היא מינתה את הקבינט החברתי-כלכלי שיוביל את הפעילות בתחום האזרחי. הקבינט היה צריך להרים משל"ט, אבל הממשלה לא הצליחה להרים אותו ואת הקבינט. בתחילת 2024 נבנה פורום מנכ"לים, היו התכנסויות אבל לא התקבלו החלטות. לא גובשה תמונת מצב אזרחית. אם היו תרגולים מול שלטון מקומי וחוק עורף מסודר – היינו במקום אחר.

התובנה שצריך להיות גוף מרכזי עם סמכות ואחריות בתחום עלתה כבר אחרי מלחמת לבנון השנייה, והיו החלטות ממשלה בנושא. חלפו 17 שנים והגענו לאותה נקודה ללא יישום כל התובנות המקצועיות שהגופים והממשלה הסכימו עליהם. המודל המבוזר הוא המודל המועדף.

הה"כ רון כץ – התנהלות כל משרדי הממשלה ב- 7 באוקטובר היא בבחינת כישלון טוטאלי. הארגונים האזרחיים הם שנתנו מענה לתושבי ישראל. כל מנכ"ל משרד התנהל כראות עיניו. הדרך היחידה לדעת מה קרה היא באמצעות ועדת חקירה ממלכתית. המערכת צריכה להודות שהיא כשלה, אך האסטרטגיה הקיימת היא לבוא ולומר – אנחנו לא אשמים.

הה"כ סימון דוידסון – אם לא יהיה שינוי דרמטי במדינה – יהיה שוב אירוע בדומה ל- 7 באוקטובר. אין נשקים לכיתות הכוננות ביישובים במרכז הארץ. אם לא יעשה מיצוי האירועים, לא נוכל להסתכל למשפחות השכולות בעיניים.

התנועה לאיכות השלטון - הגר אבידור-רכות מדיניות וחקיקה – יש צורך בפעולה מידית, אין פריבילגיה להמתין שוועדת חקירה תוקם. אם הבעיה מבחינת הממשלה היא היעדר סמכויות סטטוריות, ניתן להסדיר אותן. כמו כן ניתן לקבוע תכנית פעולה לפני האסון הבא תוך תיקון הליקויים.

פורום ארלוזורוב - ברוך גורביץ'-מנהל תחום מדיניות ציבורית – במובנים רבים אסור לנו להיות מופתעים מחוסר היכולת של הממשלה לטפל בתושבים. כאשר גופים מיובשים מבחינה תקציבית, הם מתקשים למלא את תפקידם בזמן אמת. בנוסף יש ריכוזיות מצד משרדים מסוימים, ולכן אי-השוויון בין מרכז לפריפריה לא התחיל ב- 7 באוקטובר. יש להסתכל על מדינות חזקות ומתפקדות שמתקצבות הוצאות אזרחיות.

רח"ל – איציק גיא-רח"ט הפעלה – המנגנונים הנורמטיביים הנדרשים לניהול ממשלתי קיימים. החלטת ממשלה מס' 2288 - המרכז לניהול משברים לאומיים במל"ל אמור לרכז את תמונת המצב הלאומית של כלל המרכיבים ולהציגה לקבינט. רח"ל היא תמונת מצב חלקית של העורף יחד עם פקע"ר. לוועדת השרים לענייני חברה וכלכלה יש סמכויות שיכולות לגשר על חלק מהדברים. ועדת השרים למוכנות הזירה האזרחית לא התכנסה משום שהיה פורום עורף יומי בראשות שר הביטחון לצד ועדת מל"ח עליונה שהתכנסה בהתאם לצורך. שני המנגנונים הללו גישרו על ועדת השרים. החלטת ממשלה ב- 43 קובעת שרח"ל אחראית על תמונת מצב עורף לאומית. חוק העורף מאפשר 2 דברים שאינם קיימים היום: לאפשר לרח"ל סמכות להנחות ולתאם בין משרדי הממשלה (רח"ל אכן מתאמת אך לא יכולה להנחות) ולהסדיר את מצב השגרה.

פורום הצופות-נשות המגויסים ביו"ש - מוריה מיכאלי – העורף כשל לא בשביל המלחמה שהיתה אלא בשביל המלחמה שתהיה. האויב מתכנן את המלחמה הבאה.

ארגון צעדת האמהות - אסתר אבירם – אין לנו שום עניין לגונן על הממשלה והעומד בראשה. מלבד הממשלה הגופים שצריכים לעמוד לחקירה הם: שב"כ, אמ"ן והפצ"ריה. אין אמון במערכת המשפט, ולכן אנו סבורים שבראש ועדת חקירה צריכים לעמוד אנשים ניטרליים ולא בג"צ.

מל"ל - הילה שמש-רמ"ח מרחב אזרחי – תמונת מצב לאומית מתכללת – המל"ל מתעסק בעולמות חירום בהקשר מדיני-בטחוני. נוכח הדיון האחרון בוועדה החלטנו להתכנס ולהבין את הפער בהיבט חברתי-כלכלי. בימים אלה אנו כותבים הצעת מחליטים שתצמצם את הפער.

במאי 2025 במסגרת דיון אצל רה"מ להסדרת הטיפול בעורף, רה"מ נתן דירקטיבה שפיצול האחריות הוא עפ"י תחום האחריות והסמכות של השרים והמשרדים. ניהול אירועי החירום יחולק בין המשרדים, כשהובלת המדיניות תבצע ע"י רה"מ והאחריות להיערכות בשגרה תבצע ע"י המשרדים. בשבוע שעבר כונס דיון יחד עם משרד הביטחון והמשרד לביטחון לאומי כדי להבין לעומק את הפערים בסמכות ובאחריות בין הגופים, כדי לעלות על עבודת מטה שתקטין את הפערים ותביא להסדרה בעורף.

חה"כ מיקי לוי - עפ"י המכון לדמוקרטיה - בית המשפט העליון זוכה ל- 47% תמיכה באמון הציבור. בעלי תפקידים בצה"ל פרשו מתפקידם. אין זה ראוי שרה"מ ושרי הממשלה, שמעורבים בטבח ה- 7 באוקטובר, יתערבו בעבודת הוועדה. אסור לזהם את עבודת הוועדה ע"י מינוי פוליטיקאים.

בתום הדיון הוועדה הגיעה למסקנות הבאות:

1. הוועדה מודה לכל המשתתפים בדיון.
2. הוועדה היתה עדה בדיון למתח העצום שקיים בקרב משפחות השכולות.
3. הוועדה מצרה על כך שרה"מ ושר האוצר לא הגיעו לדיון.
4. הוועדה מצרה על תגובת נציגי משרד רה"מ על הדוח הקשה.
5. הוועדה מצפה להיערכות יסודית של משרד רה"מ להתמודדות עם המלצות הדוח ע"י הקמת צוותי שרים וממלאי תפקיד שיבהירו מה יש ליישם מתוך הדוח ומה לא מתאים ומדוע.
6. הוועדה מצפה ממשרד רה"מ להגיש את מסקנותיו לוועדה בתוך חודש ימים.
7. הוועדה תתכנס לשיבה נוספת בה תידון דרישה להתייצבות של רה"מ ושר האוצר בפני הוועדה לפי סעיף 18א לחוק מבקר המדינה במטרה לדון בדוח מסקנות המבקר.
8. הוועדה קיימה הצבעה על בקשה לדיון מחדש לפי סעיף 115 לתקנון הכנסת על מינוי ועדת חקירה ממלכתית לפי סעיף 14(ב) לחוק מבקר המדינה בנושא: הניהול הממשלתי של התחום האזרחי במהלך מלחמת חרבות ברזל.

בעד - 4

נגד - 5

ההצעה לרביזיה לא התקבלה.